

STICHTING
"DOWN'S SYNDROOM"

Bovenboerseweg 41
7946 AL Wanneperveen
05228 - 1337

DOWN AND UP

**Nieuwsbrief van de
Stichting "Down's Syndroom"**

nr. 4 / 22 december- 1988

Een voorspoedig 1989

Vanaf deze plaats wil het bestuur van de SDS graag alle lezers van "Down and Up" een plezierige jaarwisseling en een voorspoedig 1989 toewensen met natuurlijk vooral een goede gezondheid voor en een voorspoedige ontwikkeling van hun kinderen.

We zijn de SDS-donateurs?

Aan het einde van een jaar van snelle groei is het wellicht aardig om even kort te laten zien uit welke twee groepen het donateursbestand is samengesteld:

- a) 160 ouderparen (c. q. individuele ouders, incl. pleegouders, overige familieleden en belangstellenden); hun kinderen zijn geboren in 1988 (24), 1987 (31), 1986 (15), 1985 (10) en 1984 (7). De overige kinderen zijn eerder geboren of het SDS-bureau kent hun geboortedata niet.
- b) 29 hulpverleners (Sociaal-pedagogische Diensten, Kinderdagverblijven, organisaties voor Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding, Thuishulpcentrales, artsen, logopedistes, etc.).

Daarbij zijn hulpverleners die zelf ook ouder zijn ingedeeld bij de eerste categorie.

Macquarie Program aangeboden aan Directeur-Generaal Welzijn van WVC

Op 29 september werd door een deputatie van het SDS-bestuur op het Ministerie van WVC feestelijk het "eerste exemplaar" van de drie eerste boeken van het Macquarie Program overhandigd aan de Directeur-Generaal Welzijn, mr. J. N. M. Richelle. Deze toonde zich zeer onder de indruk van de presentatie van de SDS en

gaf de voorzitter de opdracht mee hem op korte termijn een plan voor te leggen met betrekking tot de invoering van early intervention in Nederland. De SDS voldeed aan die opdracht door het opstellen van de beleidsnota: "Down's syndroom: van ongeneeslijke geestelijke handicap naar ontwikkelingsachterstand die verkleind kan worden; meerjarig actieplan voor de begeleiding van kinderen met Down's syndroom", die op 23 november aan de Directeur Gehandicaptenbeleid van hetzelfde ministerie, drs. H. Mannen, ter hand werd gesteld.

Mr. J. N. M. Richelle bestudeert één van de boeken van het Macquarie Program.

Speciaal Feuerstein-nummer

Wanneer ouders hun kinderen zo goed mogelijk willen opvoeden (en wie wil dat niet) is het niet moeilijk om "zo maar" in heftige discussies verzeild te raken. Zeker in het geval van kinderen met ontwikkelingsachterstand krijgen zulke discussies dan vaak ook nog een hele sterke emotionele lading en kunnen forse controverses tussen aanhangers van bepaalde opvattingen ontstaan. Dat is zeker het geval bij de voor- en tegenstanders van de opvattingen van de Israëliësch professor Reuven Feuerstein aan wiens ideeën we, ter gelegenheid van de Fourth International Down Syndrome Convention van 19-24 maart a. s. in Jeruzalem, een groot deel van dit nummer wijden.

In het geval van Feuerstein zijn er aan de ene kant de mensen die wild enthousiast zijn voor zijn ideeën en aan de andere kant de regelmatig herhaalde uitspraken in de vakpers, dat hij zijn opvattingen in al die jaren, dat hij met zijn methode bezig is, nooit met echt "harde" onderzoeksfeiten heeft kunnen staven. Omdat we als SDS altijd graag zoveel mogelijk beide kanten van de medaille willen laten zien beginnen we met een paar citaten van een criticus voordat we een tweetal fervente voorstanders aan het woord laten. Daarom hier nu eerst Cecil R. Reynolds van de Texas A & M University [1]: "Er verschijnt een nieuw wonder aan de horizon, dat zich nu opmaakt om de vloer aan te gaan vegen met onze hele manier van opvoeden en dat niet alleen geestelijke handicaps zal genezen". (.....) "...weinig ondersteuning voor Feuerstein's verbazingwekkende beweringen ...". (.....) "Wel lijkt Feuerstein er in te slagen het gewone dagelijkse functioneren van immigranten uit achtergestelde gebieden van de wereld, die onbekend zijn met de cultuur van de hoofdstroom en vaak de taal ook niet spreken. Maar het is wel heel sterk gegeneraliseerd om op basis daarvan te beweren, dat ieder individu op iedere leeftijd intellectueel op een normaal niveau kan gaan functioneren, onafhankelijk van zijn of haar handicap, de ernst daarvan, de oorzaak of de leeftijd waarop die begon". (.....) "Zelf heb ik verhalen gehoord van kinderen met de diagnose geestelijk gehandicapt die na een uur of twee behandeling met behulp van Feuer-

stein's Mediated Learning Experiences niet van normale kinderen konden worden onderscheiden".(.....) "Toch lijkt Feuerstein's werk waarde te hebben. Het lijkt erop, dat het bij sommige kinderen effect heeft, met name bij kinderen met leer-moeilijkheden met grote tekortkomingen op het gebied van hun parate kennis". (.....) "Gerespecteerde wetenschappers luisteren naar deze charismatische, grootvaderlijke engelachtige man en geloven hem".

We willen besluiten met op te merken, dat zelfs wanneer Reynolds voornamelijk cynisch bedoelde woorden volledig juist zouden zijn, het kunnen enthousiasmeren van ouders van kinderen met ontwikkelingsachterstand op een manier, zoals die bijvoorbeeld blijkt, uit het onderstaande artikel van mevrouw Engels, buitengewoon positief kan uitwerken op de betreffende kinderen. Alleen daarom al is het de moeite waard om er kennis van te nemen. Maar misschien zit er toch nog wel veel meer in.

Literatuuropgave

[1] Reynolds, C. R. (1987), "Raising Intelligence: Clever Hans, Candides, and the Miracle in Milwaukee", *Journal of School Psychology*, vol. 25, blzn. 309-312, 1987

Ervaringen met de methode van Feuerstein

En hieronder eerst een "persoonlijke noot". Ditmaal het relaas van mevr. Netty Engels, een moeder die ervaring heeft met de methode van Feuerstein.

Grote moeite met de acceptatie

Ons dochtertje Peetje. ze is net tien, heeft Down's syndroom. Direct na haar geboorte bestond daar al geen enkele twijfel over. Haar tong hing tot onder haar kin en haar hoofdje was vreemd, met kleine ogen. Voor ons was het een enorme slag. Wij konden haar niet accepteren.

Na haar geboorte bleef ze een half jaar in het ziekenhuis. Van daaruit ging ze naar een inrichting ("Watersley" in Sittard). Daar is ze anderhalf jaar geweest. Wij wilden en konden haar niet thuis hebben. Nadat we, na lang twijfelen, besloten toch een tweede kindje te nemen ging de acceptatie iets beter. Het laatste

jaar in Watersley haalden we haar zelfs elke avond op en brachten haar de volgende ochtend weer terug. Ook in het weekend en met vrije dagen was ze thuis. Veertien maanden na Peetje werd onze tweede dochter geboren.

Het kinderdagverblijf

Toen Peetje 2 jaar werd kwam ze thuis en ging overdag naar een ("medisch") kinderdagverblijf (KDV). Daar was ze met haar IQ van 52 bepaald geen hoogvlieger.

In deze periode had Peetje problemen met haar gezondheid: twee a drie maal per jaar had ze een infectieziekte. Wanneer dat het geval was ging ze niet vooruit, maar viel vaak zelfs terug. Bovendien heeft ze geruime tijd zeer slecht gehoord, maar dat is nu redelijk. Toen ze zes was kreeg ze een bril, maar ook met bril ziet ze in de verte nog steeds slecht,

Feuerstein

Toen Peetje een jaar of vier was zagen we een TV-uitzending over professor Feuerstein uit Israël. Wij verwachtten toen niet, dat wij met onze dochter ooit zouden bereiken wat we daar zagen: zelfstandig leven en zelfs deelnemen aan het arbeidsproces. Toen Peetje vijf was begonnen we te merken, dat ze meer kon dan we tot dan toe hadden gedacht. Ze herkende de eerste letter van haar voor naam in de krant en telde spontaan tot 3 nadat we haar jongere zusje dat hadden geleerd. Vanaf dat moment gingen we meer doelgericht met haar werken, op dezelfde manier als bij haar zusje op de kleuterschool. We lieten haar voorwerpen met elkaar vergelijken, verschillen ontdekken, reeksen vormen, lijnen natrekken, het ontbrekende in een reeks zoeken, etc. We kregen belangstelling voor de theorieën van Feuerstein, maar konden er nauwelijks iets over te pakken krijgen. De filosofie, die hij gebruikt, dat leren plaats vindt door wisselwerking (interactie) tussen kind en opvoeder, sprak ons erg aan.

Op het KDV was bepaald niet iedereen gelukkig met het feit, dat wij met Peetje schoolse activiteiten oefenden. Wij gingen echter stug door en kregen uiteindelijk toch ook steun van het KDV.

Naar school

Toen Peetje 6 was bezochten we

een ZMLK- en een MLK-school. De laatste sprak ons veel meer aan. Naar onze mening moest Peetje zeker in staat zijn om de eerste klassen daarvan te volgen. Bovendien vonden we het belangrijk, dat ze omging met kinderen met meer kennis dan zij. We wisten al, dat haar inzet om te presteren mede afhankelijk was van het niveau van haar omgeving. Nadat ze weer getest was bleek haar intelligentie met een IQ van 62 voldoende voor de MLK-school. Het KDV adviseerde echter toch plaatsing op een ZMLK-school *vanwege Down's syndroom*. Dat accepteerden we echter niet zo maar en bleven aanhouden totdat we met veel moeite een proefplaatsing voor Peetje op de MLK-school voor elkaar kregen. Daar zit ze nu voor het vierde jaar. Ze zit in groep 3 en met rekenen in groep 4. Haar school werkt met interklassikale niveau-groepen voor taal en rekenen. Peetje kan het tempo van deze school goed volgen. Alleen was het wel vervelend om op iedere bespreking met het team te moeten horen: "Zodra ze niet meer mee kan moet ze van school af". Maar dat is nu voorbij.

Peetje is het enige kind met Down's syndroom in onze omgeving, dat op een MLK-school zit (en ook het enige in Nederland? Redactie). Ze kan zeer goed lezen, rekt tot 30, kan klok kijken en zelfstandig een briefje schrijven. Ze is lid van een "gewone" zwem- en turnclub, kan fietsen, speelt blokfluit, kan skiën en weet zich uitstekend te gedragen.

Naar Israël

In juni van dit jaar kregen we via een tip van het bureau van de SDS contact met een school in België waar de methode van Feuerstein gebruikt werd. We gingen er kijken en veertien dagen daarna zaten we met het hele gezin in het vliegtuig naar Israël. Ikzelf ging daarheen voor het eerst deel van de basisopleiding voor docente "Instrumentele Verrijking" IV), zoals de methode van Feuerstein heet. Mijn man en onze beide dochters reisden mee naar hetzelfde hotel om zo toch met elkaar ook nog wat vakantie te hebben. Volgend jaar hoop ik terug te gaan voor het tweede deel. Ik ben direct gestart met Peetje. Gemiddeld krijgt ze nu drie maal per week een uur les. Daarbij houd ik me nauwkeurig aan m'n instructies en pas de lessen aan haar leeftijd aan. Wij hadden de ervaring, dat

Peetje veel kon leren, maar dat ze uit haarzelf nauwelijks nieuwe dingen opnam en eigenlijk nauwelijks zelf dacht. Hooguit wanneer iets haar direct persoonlijk raakte of wanneer het haar door een "tussenpersoon" werd aangereikt.

Veranderingen

Na zes weken IV vinden we Peetje merkbaar vooruit gegaan. Dat mogen we natuurlijk niet alleen aan de lessen toeschrijven. Ook buiten de lessen gaan we anders met haar om. We proberen nu veel meer het zelf ontdekken te bevorderen. In plaats van te vertellen wat er aan de hand is stellen we nu vragen, bijvoorbeeld: "Peetje, wat zie je daar? Wat is dat? Waar lijkt het op? Waarom zou dat zo zijn?" Na enige tijd komen we daar dan bewust weer op terug: "Wat heb je gezien? Waarom was dat? Hoe heette dat? Schrijf of teken er maar over". Ook haar zelfstandigheid stimuleren we nu meer.

De veranderingen die we constateren zijn:

- ze is veel zelfstandiger; wil zelf meer doen,
- ze praat meer en haar zinsbouw is beter,
- ze kan al gedeeltelijk haar gevoelens onder woorden brengen,
- ze kan iets tekenen wat haar niet eerst voorgetekend is; ze maakt zelf spontaan tekeningen,
- ze legt verbanden: "Pappa, nu ben jij net een timmerman",
- ze kan praktijkvoorbeelden bedenken,
- ze verdedigt zichzelf en de door haar bedachte oplossing,
- ze kan haar handelen verwoorden en motiveren en
- ze kan zelf fouten in haar werk ontdekken en corrigeren.

Vroeger vertoonde ze dergelijk gedrag nauwelijks. Wij vinden, dat ze nog nooit in zo'n korte tijd zoveel vooruit is gegaan.

Testen

Na mijn workshop is Peetje in Israël op het instituut van Feuerstein ook nog getest, vanwege tijdgebrek helaas niet volledig. Het testen zelf ging wezenlijk anders dan we tot dusverre gewend waren. Wanneer Peetje fouten maakte werd haar duidelijk uitgelegd wat de bedoeling was en werd er eerst met haar geoefend. Daarna werd de test dan pas echt afgenomen. Tijdens het testen werd

ze opmerkzaam gemaakt op de fouten die ze maakte. Zo ging ze bijvoorbeeld bij een bepaald onderdeel te impulsief werken. Het gevolg was, dat ze daarop werd geattendeerd: "Kijk eerst eens heel goed naar alle plaatjes. Dan mag je pas aanwijzen welke". Toen ze bij een geheugentest matig scoorde in verhouding met de andere testen werd diezelfde test de volgende dag over gedaan. (In totaal zijn we drie ochtenden op het instituut geweest.) Tijdens het testen werd ze steeds zeer positief benaderd en werd ons en Peetje verteld hoe het ging. De uitslag van de test was verbazingwekkend: Volgens Feuerstein zou Peetje met behulp van IV nog erg veel kunnen leren. Wanneer wij doorgingen op de manier, zoals we nu bezig waren en veel met haar oefenden zou ze uiteindelijk kunnen opgroeien tot een zelfstandig levende volwassene. En wat kan je je als moeder van een meisje met Down's syndroom nu nog meer wensen?

Netty Engels. Thull **7A**, 6365 AC Schinnen

Het Programma voor Instrumentele Verrijking

Het begon allemaal met de opvang en opvoeding van ontheemde joodse kinderen direct na de tweede wereldoorlog. Wanneer Feuerstein die testte (hij is zelf klinisch psycholoog en leerling van Piaget) bleken ze meestal op een zwakbegaafd niveau te functioneren. Maar de gangbare psychologische testen stellen in feite alleen maar vast wat een kind op een bepaald moment **weet** [1] Als gevolg van hun ontberingen ontbrak het de onderzochte kinderen aan het soort kennis waarop hun testen waren gebaseerd. Dus scoorden ze slecht, terwijl dat misschien wel niet terecht was. Daarom sloeg Feuerstein een geheel andere weg in en probeerde een methode te vinden om te kunnen testen wat kinderen nog **kunnen leren**, zo veel mogelijk los van hun uitgangssituatie. Zo ontstond zijn Learning Potential Assessment Device (LPAD) oftewel het gereedschap voor de toetsing van het leervermogen. Net als bij early intervention volgt na de toetsing het programma en zo ontwikkelde Feuerstein uit het LPAD zijn Instrumental Enrichment Program (Programma voor Instrumentele Verrijking

kortweg IV).

De instrumenten

Het Programma voor Instrumentele Verrijking is bedoeld om tijdens een drietal jaren gedurende zo'n 2 a 4 lessen per week te worden gegeven aan kinderen tussen de 10 en 18 jaar met een IQ tussen de 40 en 90. bijvoorbeeld naast hun normale rooster op een school voor (zeer) moeilijk lerende kinderen (ZMLK-of MLK-school). Het bestaat uit veertien z. g. "instrumenten". Elk daarvan is opgebouwd als een serie gestructureerde oefeningen, die in een bepaalde volgorde doorlopen moeten worden, in de vorm van werkbladen. Per les wordt hoogstens een werkblad behandeld. Soms zijn voor een blad meerdere lessen nodig. In totaal bestaat het bijbehorende materiaal uit vele honderden pagina's.

Ieder instrument beoogt één of meerdere tekortkomingen in de manier van denken van de kinderen te verhelpen. Daarbij gaat het er in de eerste plaats om, dat de kinderen leren *hoe* ze kennis moeten opdoen. Het gaat steeds om de aanpak en niet om de oplossing. Daarom wordt er ook niet gewerkt in termen van schoolse vakken. De oefenstof is gebaseerd op complexe denktaken en juist weinig concreet. Dat leidt tevens tot een andere relatie tussen leerkracht en leerling in de vorm van het samen zoeken naar de oplossing.

De instrumenten zijn (met voorbeelden van leereffecten, die ermee worden beoogd):

1. Organisatie van stippen; het be dwingen van impulsiviteit en volgens plan leren werken.
2. Ruimtelijke oriëntatie; het zien van relaties tussen voorwerpen, maar ook tussen mensen (links-rechts).
3. Ruimtelijke oriëntatie (vervolg); noord/oost/zuid/west relaties.
4. Vergelijkingen; het leren zien van overeenkomsten en verschillen.
5. Analyserende perceptie; het bevorderen van inzicht tussen een deel en het geheel.
6. Indelen in categorieën; voorwerpen onderbrengen in de juiste categorieën
7. Familie-relaties; leren de personen van een familie in relatie tot elkaar te situeren.
8. Tiidsbegrip; kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van tijd.

9. Rekenkundige reeksen; volgordes leren zien en leren rangschikken.
10. Opdrachten; leren uitvoeren van meer gecompliceerde opdrachten.
11. Syllogismen; het oefenen van logisch denken.
12. Transitieve relaties; wiskundig-logisch leren denken.
13. Sjablonen; leren bepaalde gecompliceerde figuren samen te stellen en te analyseren.
14. Illustraties; werken met tekeningen van de relatie tussen wat je doet en voelt.

Literatuuropgave

- [1] **Chance, P. (1982)**, "Het plastische denken van Feuerstein", Psychologie, mei 1982, blzn. 12-17

Feuerstein in de praktijk

Om onze lezers een indruk te geven van het werken met de methode van Feuerstein volgt hieronder een kort verslag van twee praktijklessen aan een school in België van de hand van mevr. Koolhaas uit Leiden.

De eerste les

De eerste les betrof de "licht-mentalen" (in België onderscheidt men in het Speciaal Onderwijs licht-, midden- en zwaar- mentaal gehandicapten). De docenten hadden de voorbereiding voor hun lessen op schrift gesteld en wij kregen allemaal een kopie. Eerst werd de vorige les weer in herinnering gebracht, speciaal voor de toeschouwers wat uitgebreider. Zodoende kregen wij een beeld van wat het instrument "sjablonen" inhoudt, hoe een denktraining daar gestalte mee krijgt, welke ideeën het kan inhouden en hoe daarmee dan vervolgens "overstapjes" naar het gewone dagelijkse leven gemaakt kunnen worden. Duidelijk bleek de bedoeling van IV: steun bieden in de dagelijkse leefsituatie. De vorige keer was het doel geweest: leren iets volledig af te maken. Daarbij waren toen bijvoorbeeld de volgende "overstapjes" uit de bus gekomen:

- school IV-project afwerken,
- thuis laatste handelingen verrichten bij onderhoud van bijvoorbeeld auto, huis of tuin,
- werk kapsel (door kapster), kledingstuk (door naaister) en

- sociaal afscheidsfeest voor de vakantie, na een goed jaar.

Na deze terugblik volgde de laatste paragraaf van het instrument "sjablonen". Het doel daarvan was om door logisch redeneren zelf het vroeger geleerde samen te vatten. De sjablonen staan dus voor de kenmerken: classificatie, etikettering, weergave in tekeningen en regels van het observeren van onderwerpen. Daarbij is de laatste te behandelen moeilijkheidsgraad: het begrip samenvloeiing. De zin van het instrument "sjablonen" is het in gedachten handelen en het voorstellingsvermogen leren gebruiken (visualisatie).

Een aantal sjablonen uit een serie van achttien met verschillende kleuren en uitsnijdingen waren op elkaar gelegd. De zo ontstane figuur was vervolgens in zwart, wit en geel nagetekend. De bedoeling was nu, dat de leerlingen de volgorde van de stapeling van de sjablonen aangaven. Op een kaart die ze voor zich hadden waren alle sjablonen afgedrukt. Ze moesten nu in hun hoofd een voorstelling vormen van welke kleur(en) in welke vorm(en) zichtbaar bleven wanneer er een volgende sjabloon over de andere heen gelegd werd.

Bij de oplossing van het probleem bleek, dat er twee sjablonen van dezelfde kleur gebruikt waren. Daardoor kwam nog een achterliggend doel van de les naar voren, t. w. het ontdekken dat:

- er soms meer achter iets zit, dan je op het eerste gezicht zou vermoeden,
- je je niet moet laten misleiden door wat je ziet en
- de werkelijkheid anders kan zijn dan je op het eerste gezicht zou denken.

De tweede les

De tweede les was voor de "middenmentalen" met vermogens ergens op de grens tussen onze ZMLK- en MLK-scholen (I. Q. \pm 50). Een zwakke leerling met veel faalangst kreeg de eerste beurt met een vraag, die zij zeker kon beantwoorden: haar naam op het bord schrijven. Daarop schreef ze haar voornaam op het bord. In overleg met de hele klas kwam toen vervolgens haar achternaam er ook bij. Toen vroeg de docente in hoeveel onderdelen die naam te verdelen zou zijn. Er kwamen verschillende antwoorden, zoals 2 (hele woorden), 4 (lettergrepen) en 14 (letters). Bij ieder antwoord werd het aantal "instemmers" geturfd en daarna

werd van iedere categorie een leerling voor het bord geroepen om aan te geven hoe hij of zij tot die keuze gekomen was.

Daarna werd een in stukken verdeeld vierkant op het bord getekend en gevraagd hoeveel driehoeken die figuur bevatte. Daarbij werd dezelfde werkwijze van tellen, turven, etc. gevolgd. Toen bleek, dat sommigen ook andere vormen dan driehoeken hadden geteld en dat er verschillende soorten driehoeken waren, die soms niet alle waren opgemerkt. Het doel van deze les was de leerlingen te laten ontdekken, dat er op een vraag wel eens verschillende antwoorden mogelijk zijn.

Bij beide les-demonstraties viel ons op, dat zowel de leerkracht als de leerlingen met enthousiasme *samen* de les deden en aan het eind van de les ook *samen* met voldoening op het uur terugkeken.

De opleiding tot IV-docent(e)

Voor de opleiding tot IV-docent(e) moet men wel over een pioniers-mentaliteit beschikken, vooral voor de eerste cursussen. Direct materieel voordeel is in het begin zeker niet te verwachten. Integendeel, voor ieder uur, dat men les gaat geven, is een uur (in het begin zelfs wel 2 uur) voorbereiding nodig. Daarnaast leert de praktijk dat er de eerste tijd veel tegenwerking van de "gevestigde orde" blijkt te bestaan. De mensen van het eerste uur in België en Nederland, die hun opleiding in Israël hebben gevolgd, zijn daar dan ook op stukgelopen. In België heeft men dit nu opgelost door de opleiding alleen open te stellen voor minstens drie personeelsleden van dezelfde instelling tegelijk (waaronder ook een staflid).

In 1982, tijdens het EASE congres (European Association of Special Education) in Brussel maakte men in België voor het eerst kennis met Prof. Feuerstein en zijn Programma voor Instrumentele Verrijking. Nadat een twintigtal Belgen, onder de bezielende leiding van Philippe Lamoral, in Israël zelf een opleiding had gevolgd begon men in 1984 in België zelf docenten op te leiden. Eerst gebeurde dat nog in het engels met Feuerstein zelf. Nu, na de vertaling van al het cursusmateriaal (ca. 2000 blz!) wordt de opleiding in het Nederlands gegeven.

De Stichting ter Bevordering van de Cognitieve Ontwikkeling (voorheen de Initiatiefgroep "Feuerstein in Nederland") zal, in samenwerking met het Orthopedagogisch Instituut in Zeist en de Katholieke Leergangen in Tilburg, in 1989 de eerste opleiding tot IV-docent organiseren. Voor nadere gegevens kunt u contact met mij opnemen op het onderstaande adres:

mevr. M. Koolhaas, Rijn en Schiekade 25, 2311 AK Leiden, tel.: 071-130053.

Studiedag over leren lezen volgeboekt

De belangstelling voor de in DaU.3 aangekondigde studiedag over leren lezen op vrijdag 13 januari 1989 is veel groter dan verwacht. Alle 135 plaatsen zijn intussen vergeven. Omdat zich echter belangstellenden blijven aanmelden is er nu al sprake van een herhaling later dit jaar in een andere plaats. Bovendien is het de bedoeling, dat de teksten van de diverse lezingen worden gebundeld. We zullen u op de hoogte houden over de wijze van bestellen.

Drie nieuwe boeken Macquarie Program

Zoals al eerder beloofd komen er in januari weer drie nieuwe boeken van het Macquarie Program in een nederlandse versie uit. Waren het Handboek, het Overzicht en de Gebruiksaanwijzing vooral bedoeld om het niveau te bepalen waarop uw kind functioneerde om dan vervolgens van daaruit een werkbaar programma op te stellen, gaat het nu om drie echte lesboeken. De titels zijn: "Leren lezen", "Tekenen en voorbereiding op het schrijven" en "Tellen en cijfers". Voor nadere gegevens en de bestelprocedure verwijzen we u naar de bestelrubriek op het achterblad.

Fourth International Down Syndrome Convention

Hierbij willen we onze lezers er nog een keer op wijzen, dat van 19-24 maart 1989 in Jerusalem, Israël, het vierde wereldcongres over Down's syndroom wordt gehouden. Geïnteresseerden kunnen bij het SDS-bureau een brochure over het congres zelf en de speciale reismogelijkheden er naartoe aanvragen.

Symposium Frühförderung in Marburg

Van 6-8 april 1989 organiseert de Vereinigung für Interdisziplinäre Frühförderung e. V. samen met de Bundesvereinigung Lebenshilfe in Marburg, BRD, haar vijfde symposium over Frühförderung, de duitse versie van early intervention. Het SDS-bureau beschikt op dit moment nog slechts over een voorlopig programma. Dat lijkt echter interessant. Bovendien is de toegangsprijs laag en Marburg niet zo ver weg. Marian en Erik de Graaf vertegenwoordigen de SDS met een workshop "Frühförderung bei Down-Kindern aus Elternsicht". Belt u het SDS-bureau voor nadere informatie?

Volgende SDS-workshops

Early intervention

Amsterdam, datum nog niet bekend; contactpersoon: Emmy Kwant, 020-978957

Nieuwe SDS-kernen

Na onze oproep in DaU.3 hebben de onderstaande dames aangekondigd zich in te willen zetten voor de totstandkoming van nieuwe SDS-kernen. Wilt u zelf met ze bellen wanneer u daar belangstelling voor heeft?

Zuidwest Groningen: Cora Geljon, 05946-59133

Noordelijk Noord-Holland: Jantien Hartmans, 02270-1769

Rotterdam, Delft, Den Haag: Monique Kromhout, 015-617202

Westelijk Noord-Brabant: Franka Stevens, 01621-17591

Schenkingen aan de SDS aftrekbaar

De Inspecteur der Registratie en Successie te Zwolle heeft goedgevonden, dat de SDS gerangschikt wordt onder de rechtspersonen, bedoeld in art. 24 onder I, vierde alinea van de Successiewet. In gewoon Nederlands wil dat zeggen, dat in ieder geval in de regio waar de SDS gevestigd is schenkingen aftrekbaar zijn van de inkomstenbelasting. Die beslissing is weliswaar niet bindend voor de andere Inspecties, maar veelal zullen de desbetreffende Inspecteurs in Zwolle advies inwinnen en op basis daarvan besluiten. Het bestuur is u bij voorbaat dankbaar voor uw schenkingen!

Uitgaven van de SDS

donateurs / niet-donateurs

Concept-tekst Down's syndroom ten behoeve van het Nationaal Informatiesysteem Gehandicapten (NIGSYS), 25 blzn.	9,50	11,50
The Macquarie Program, Overzicht van opeenvolgende ontwikkelingsstappen ("OOO"), ± 62 blzn.. voorlopige uitgave	25,50	30,50
The Macquarie Program, Handboek bij het Overzicht van opeenvolgende ontwikkelingsstappen ("OOO"), 36 blzn., tweede voorlopige uitgave	13,50	16,00
The Macquarie Program, Gebruiksaanwijzing bij het Overzicht van opeenvolgende ontwikkelingsstappen ("OOO"), 169 blzn., voorlopige uitgave	45,50	55,50
The Macquarie Program, Leren lezen, voorlopige uitgave, 46 blzn.	19,00	23,00
The Macquarie Program, Tekenen en voorbereiding op het schrijven, voorlopige uitgave, 18 blzn.	9,50	11,00
The Macquarie Program, Tellen en cijfers, voorlopige uitgave, 30 blzn.	13,50	16,00

Alle genoemde prijzen zijn inclusief verzendkosten. Bestelling is mogelijk door overmaking van het verschuldigde bedrag op rekeningnummer 1651723 bij de Postbank of 36.71.08.445 bij de Rabobank in Wanneperveen, beide ten name van de SDS (gironummer van de bank 1191147). Vermeld s. v. p. op uw strookje duidelijk wat u hebben wilt.

AANMELDINGSFORMULIER DONATEURS SDS

Copiëren, invullen en opsturen naar de SDS, Bovenboerseweg 41, 7946 AL Wanneperveen

Naam: DaU nr. 4

Adres:

Postcode:

Tel:

Plaats:

Overige gegevens: moeder/vader van een meisje/jongen met Down's syndroom/hulpverlener/belangstellende (s. v. p. doorhalen wat niet van toepassing is) meldt zich aan als donateur van de SDS. Mijn bijdrage van f ...,.. (de minimumbijdrage is f 35,-) is overgemaakt op rekeningnummer 1651723 bij de Postbank of 36.71.08.445 bij de Rabobank te Wanneperveen, beide ten name van de Stichting Down's Syndroom (Postbanknummer van de bank 1191147).

Datum:

Handtekening: